

OVER DE NEDERLANDSE SOORTEN VAN HET GESLACHT ENSIS SCHUMACHER

door dr C.O.van Regteren Altena

In de recente Nederlandse fauna kent men twee soorten Ensis, E.ensis (L.) en E.siliqua (L.), waarvan de determinatie op grond van de kenmerken van de schelp in het algemeen geen moeilijkheden oplevert. Van E.ensis zijn twee vormen te vinden: een grote, weinig gekromde, en een kleine, sterker gekromde. In de Fauna van Nederland, afl.XII (Lamellibranchia), 1943, noemt Tera van Benthem Jutting op bldz. 355 deze twee vormen als f.major Colbeau en f.minor Réquien. Het is niet denkbaar dat exemplaren van de f.minor door-groeien tot zulke van de f.major; zij zouden zich dan moeten kunnen strekken, wat voor een vast lichaam als een schelp natuurlijk niet mogelijk is. Vindt men jonge exemplaren van de f.major, dan verschillen zij duidelijk van even grote schelpen van de f.minor.

In "Journal of the Marine Biological Association of the United Kingdom, vol.29 no.3, February 1951" betoogt N.A.Holme nu - met klem van vele argumenten - dat de "f.major" en "f.minor" in werkelijkheid twee goede soorten zijn, die respectievelijk Ensis arcuatus (Jeffer.) en E.ensis (L.) moeten heten. Weliswaar is het soms moeilijk om uiterste varianten van de twee soorten te onderscheiden, maar door op een aantal kenmerken te letten is toch altijd een zekere determinatie mogelijk. Dat de verschillen niet aan uitwendige invloeden (milieufactoren) te wijten zijn, bleek uit een onderzoek van gemengde populaties van E.siliqua en E.ensis, E.siliqua en E.arcuatus, en E.arcuatus en E.ensis.

De resultaten van Holme's onderzoek zijn natuurlijk ook voor de Nederlandse fauna van belang. Ik zie geen reden om niet ook ten onzent de orthodoxe E.ensis in E.arcuatus en E.ensis te splitsen. Hier volgt een tabelletje van de schelpkenmerken der drie Ensis-soorten. Er zijn ook anatomische kenmerken, maar hiervoor verwijs ik naar het oorspronkelijke artikel, dat ook goede figuren en graphische voorstellingen van de variabiliteit van verschillende maten geeft.

	<u>Ensis siliqua</u>	<u>Ensis arcuatus</u>	<u>Ensis ensis</u>
schelpkenmerken:			
lengte	tot 20 cm	tot 15 cm	tot 10 cm
kromming	recht	iets gekromd	meer gekromd dan <u>E.arcuatus</u>
achterste einde	niet versmald	iets versmald	duidelijk ver-smald
voorstē einde	afgeknot	afgeknot	afgerond